

Uttalelse om grøntstruktur fra grøntgruppen i Groruddalen Miljøforum

Innledning

Groruddalen Miljøforum har opprettet en grøntgruppe med følgende målsetting innen 2026:

1. Grønn struktur skal sikres i alle nye boligbyggingsprosjekter.
2. Flere elve- og bekkeløp skal være åpnet.
3. Landskapsvern langs Alna fra Hølaløkka til marka.

Grøntgruppen har satt et mål i forbindelse med kommuneplanens arealdel (KPA):

- Enstemmige vedtak i bystyre og bydelsutvalg om sikring av grønn struktur.

Grøntgruppen har utarbeidet et forslag til høringsuttalelse fra Groruddalen Miljøforum til KPA som ble sendt på høring 22.06.2023 med høringsfrist 22.12.2023.

Fakta

Kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt i Oslo bystyre 30.01.2019, har som målsetting:

« En grønn by med grønne og varierte boligområder, ...»

FNs bærekraftsmål legges til grunn for kommuneplanen. Mål nr 11 – Bærekraftige byer og lokalsamfunn er aktuell i denne sammenheng; der arealplanlegging er et virkemiddel.

KPA slår fast at det skal legges til rette for trygge nabolag med gode kvaliteter, og det grønne i byen skal styrkes. Boligpotensialet er 120 000 nye boliger. I 2040 anslås det å være 781 470 innbyggere i Oslo. En økning på 12 % i forhold til dagens. Det gis bestemmelser om 20 meters byggegrense mot hovedvassdrag og 12 meter mot sidevassdrag.

KPA legger opp til økt boligbygging i tråd med befolkningsveksten. Planen skal sikre attraktive steder med fokus på nabolagsverdier, grøntstruktur og vassdrag, folkehelse og trygge og gode nabolag for alle. Temakart T3 viser grøntstrukturen i planen. Temakart T4 viser naturmiljø og biologisk mangfold

Endringer i forhold til gjeldende KPA fra 2015 (Spesielt for Groruddalen)

- Karihaugen er nytt utviklingsområde i tillegg til Tveita (KPA15).
- Endret avgrensning for Romsås.
- Bånkallia er lagt inn som grøntstruktur.
- Stadioner og idrettshaller får endret arealformål fra grøntstruktur til bebyggelse og anlegg.
- Forbud mot felling av trær, med mindre det er nødvendig for oppnåelse av regulert utnyttelse.
- Nye hensynssoner for jordvern og urbant jordbruk.
- Aktivitetssoner til idrett og friluftsliv i Markas randsoner er tatt ut.
- Forslag om sammenhengende økologiske korridorer i Marka.
- Stubberud og Breivoll skal ha områderegulering.

- Begrepet «knutepunkt» tas ut av planen. Prioritert stasjonært område brukes.
- Trosterud og Ammerud tas ut av planen som prioritert stasjonært område.

Definisjoner og boligandel (Groruddalen)

- **Videreføring av prioritert stasjonært område:** Haugenstua, Haugerud, Linderud
- Prioriterte stasjonære områder – utviklingsområder: Grorud Sentrum, Nedre Rommen, Romsås, Rødtvet, Stovner, Tveita, Karihaugen.
- **Utviklingsområde U2 Økern:**
  - Bymessig, områdesentrum, flerfunksjonalitet, høy tetthet, 50 % boligandel.
- **Utviklingsområde U3 Bjerke og Rødtvet:**
  - Høy tetthet, flerfunksjonalitet, sosial infrastruktur, kulturtilbud, strøktjenelig virksomhet, vurdere rekkehus/familieboliger, 70 % boligandel.
- **Utviklingsområde U4 Breivoll og Grorud stasjon:**
  - Høy tetthet, bymessig, sosial infrastruktur, arbeidsintensiv næring, kulturtilbud, handel- og tjenestetilbud, 50 % boligandel.
- **Utviklingsområde U5 Haraldrud Nord:**
  - Høy tetthet, kunnskapsmiljøer, innovasjonsdistrikt, arbeidsintensiv næring, handels- og tenestetilbudet. 30 % boligandel.
- **Utviklingsområde U6 Dalbunnen Groruddalen, Hovinbyen, Kjelsrud-Leirdal, Stubberud:**
  - Allsidig næring, arealkrevende virksomhet, plasskrevende varer, 10% boligandel.
- **Konsolideringsområde 1: Den tette byen**
Begrenset utviklingspotensiale
- **Konsolideringsområde 2: Eksisterende institusjoner**
Noe handlingsrom i Campusområder. Ullevål i to alternativer.
- **Konsolideringsområde 3: Haugerud**
Flerfunksjonelle byområde, høy tetthet, bymessig byromsstruktur, overvekt boliger.

Uttalelse om grøntstruktur

Groruddalen Miljøforum (GM) er positiv til målsettingen om en grønn by med grønne og varierte boligområder. Imidlertid må også næringsområdene gis bestemmelser om grønne områder.

GM ønsker at det legges mer vekt på lys, luft og grønne områder ved nye utbygginger i Groruddalen.

GM legger vekt på at FNs bærekraftsmål skal ligge til grunn for KPA. Juridiske bestemmelser er viktig for forutsigbarhet og raskere saksbehandling, og GM ser juridiske bestemmelser som et vesentlig virkemiddel for å nå målene i planen med tematiske bestemmelser for grønne kvaliteter, naturmiljø, trær og vassdrag.

GM mener at grønne områder er viktig av flere grunner:

- Boligmiljøer med grønne innslag som gir en merverdi utover selve boligen og således blir attraktive for folk med forskjellige boligbehov, og som fører til et stabilt boligmarked uten hyppige inn og utflyttinger.
- Nærnatur med rekreasjon og aktivitetsmuligheter i nærheten av egen bolig.

- Utvikling av biologisk mangfold som en naturlig følge av at det ikke er for langt mellom grøntområdene. Dette må gjelde både nærings- og boligområder.
- Økt livskvalitet og behov for beskyttelse av naturverdier.
- Høyere tetthet og fortetting må kompenseres med lys og luft i åpne områder.

Kommunedelplan for naturmiljø

Mange innbyggere har ikke anledning til å benytte de store parkene eller Marka til rekreasjon. Nærnatur er viktig for disse gruppene som kan være barn, eldre eller personer med funksjonsnedsettelse. Nærnaturen må ikke være veldig store områder, heller ikke i for stor avstand til boligene, men inngå i en grøntstruktur nær boligområdene.

GM forslår derfor at KPA følges opp med utarbeidelse av en kommunedelplan for nærnatur.

Konfliktnivå

KPA legger til rette for økt boligbygging i tråd med befolkningsveksten. Den skal sikre attraktive steder med fokus på nabolagsverdier, grøntstruktur og vassdrag, folkehelse og trygge, gode nabolag for alle.

GM er usikker på om de forskjellige hensynene blir godt nok i varetatt i høringsutkastet. Det er en reell fare for at målsettingen om å bygge flere boliger vil bli prioritert i forhold til de øvrige målene. Fortsatt rask befolkningsvekst og høye boligpriser kan skape konflikt med behov for grøntområder og trivelig og trygge boligmiljøer. GM mener at konfliktnivået må tydeliggjøres i KPA med fastsatte prioriteringer.

Det er viktig at rekkefølgekrav settes for å sikre nødvendig samfunnsverdier, teknisk infrastruktur og grøntstruktur.

Arealnøytralitet

GM er svært usikker på om tiltakene for å oppnå arealnøytralitet med avbøting, restaurering og kompensering i punkt 14.1b er tilstrekkelig for å oppnå en relativ lik naturverdi både før og etter byggeprosjekter. Disse begrepene må gis et innhold slik at forutsigbarheten øker og kvaliteten i grøntstrukturen opprettholdes og videreutvikles.

Vann og grøntstruktur

Forskning viser at tilgang til visuelle vannflater er svært viktig for livskvalitet og folkehelse. GM støtter derfor KPAs ambisjon om å gjenåpne elver og bekker. 20 og 12 meters sonene er satt som minstemål, men de kunne med fordel vært utvidet. Det er behov for å utvide elveskogene og gjøre disse mer robuste for å tåle større nedbørsmengder og flom.

Det må fremgå at det er en fordel med lengre avstand der det er mulig fordi grøntdragene langs elver og bekker er et vesentlig bidrag i å opprettholde biologisk mangfold.

Elve- og bekkeåpninger

Forslaget legger til rette for å oppnå full åpning av Hovinbekken gjennom Groruddalen, og det er flott at Isdambekken, Kolåsbekken, Refstadbekken og Hovinbekken over Økern er merket som aktuelle for gjenåpning.

Når det gjelder Alna stiller det seg litt annerledes. Utviklingen synes å gå i feil retning. I juni 2009 ble det lagt ut til offentlig ettersyn en mulighetsstudie utarbeidet av Link Landskap sammen med Kommundelplan for Alna Miljøpark. Der var følgende bekker i Groruddalen med: Tokerudbekken, Bånkallbekken, Julsbergbekken, Svarttjernbekken, Romsåsbekken, Gransbekken, Bakåsbekken, Senterbekken, Vesletjernbekken, Nylandsbekken, Nedre Veitvetbekken, Lindebergbekken, Jerikobekken, Furutsetbekken, Stubberudbekken, Trosterudbekken, Haugerudbekken, Dedichenbekken, Trolldalsbekken, Skøyenåsbekken, Østensjøbekken.

GM forventer at det i en kommuneplan nesten 5 år etter forrige arealplan vil bli foreslått mer – ikke mindre – åpning. Det har til en viss grad skjedd på Vestli, ved at Golfbanebekken, Bjøråsbekken og Sveivabekken nå tegnes inn som aktuelle for åpning.

Tokerudbekken var på forhånd forutsatt åpnet som ett av to hovedløp i Alnavassdraget. GM er forskrekket over at man ønsker å ta ut gjenåpning av Tokerudbekken fra Vestli til Haugenstua. Dette er en meget dramatisk endring fra forrige plan, der en strekning (i luftlinje) på 1,75 kilometer ikke åpnes. Å la det meste av Tokerudbekken forbli uåpnet er en meget kontroversiell sak som burde få en mye bredere behandling. Dette er særlig viktig når Nordbyen snart overtar for Hovinbyen som sentrum for byutvikling i Oslo.

GM har også en innvending til at to av bekkene på Furuset er tatt ut, til tross for utbyggingsplaner under tittelen «Klimavennlig byutvikling på Furuset».

GM er bekymret over at det synes å være der det kommer byutvikling de nærmeste årene at man nå går bort fra gjenåpning. Der bekker i rør går i friområde kan man ta diskusjonen senere, men på Rommensletta risikerer man en utbygging som gjør senere åpning umulig.

Overvannshåndtering

Grønne tak kan være bra for trivsel og overvannshåndtering og kan være et godt element i selvdyrking av grønnsaker og blomster som gir insektene «beitemarket», men må ikke inngå i grøntstruktur eller arealregnskap. Dette må presiseres i KPA.

Omregulering

Huken ble vedtatt 18.12.2019 med formål grøntstruktur, natur, friluftsmål og skiløyper. GM advarer mot omregulering av Huken til storkonsertarena, da det er i strid med markaloven og vedtatt reguleringsplan. GM støtter vedtatt plan med bekkeåpning som første prioritet.

GM mener imidlertid at området som er regulert til smådyrmottak bør omreguleres til friområde. Området inngår i grøntstrukturen som følger Alnaelva og som er viktig å utvikle i sammenheng med Alnaelva landskapsvernområde.

GM anbefaler å følge foreslått reguleringsplan for Grefsenkleiva med oppgradering av anlegget innenfor dagens rammer. Tapping av vann fra Trollvann til snøproduksjon skal ikke skje før konsesjon fra NVE foreligger. Masser som kjøres inn må være fri for fremmedarter.

Trær

Forbudet mot felling av trær må presiseres når det gjelder størrelse. Dersom trær og vegetasjon tillates fjernet for å gi plass til nødvendig bebyggelse, må det stilles krav om nyplanting på egnet sted. GM synes at det er positivt trær får bedre vern, og mener at det også bør omfatte trær i borettslag, sameier, samt i nærskog.

Fra vei til gate

Omlegging av Trondheimsveien, Økernveien og Østre Aker vei må medføre at grønne elementer innpasses. Dette vil gi en stor miljøgevinst.

Turveier

Først og fremst inneholder planen mange veldig gode forslag når det gjelder turveier. De foreslåtte utbedringer vil når de blir gjennomført bidra sterkt til trivsel og folkehelse.

Kart fra arealplanen fra 2015 og kart T3 er i de aller fleste forslagene de samme. Nye hovedturveier og framtidige turdrag, som skal komplettere dagens traseer, ikke alltid eksisterer. Det inntegnede turveinettet er eksisterende *eller planmessig sikret*. Det er eksempler på turveier som er "planmessig sikret" i hvert fall siden 2010 (for eksempel sammenhengende hoveturvei D10 gjennom Groruddalen). Hvis ikke tempoet i utbygging av turveinettet økes betraktelig er det lite sannsynlig at de forslagene som foreligger vil være realisert innen 2040.

GM er også betenkt over at det meste i kommuneplanen er juridisk bindende, men ikke turveier i kart T3.

Kulturmiljø

Det er få grønne kulturmiljøer i Groruddalen. Desto viktigere er det å ta vare på Bakås skanse og Rommi-skolen (Gamle Romsås skole). I tillegg utgjør gårdsanleggene i Groruddalen en viktig grøntstruktur som ikke må nedbygges. Dette bør fremgå av KPA.

Steds- og bokvalitet

Det er viktig å sikre gode og solfylte leke- og oppholdsarealer for varierte aktiviteter for aktuelle aldersgrupper. Dersom kraftledninger legges under bakken, vil store områder frigjøres. GM advarer imidlertid mot at dette skjer uten å sikre at det biologiske mangfoldet, turdrag og rekreasjonsområder opprettholdes.

Stille områder

GM støtter at stille områder tas med i arealplanen slik det fremgår av kart T6.

Å redusere innbyggernes støybelastning er viktig for folkehelsen og kan gjennomføres ved å etablere stille områder den en kan gå tur, leke, trene, hvile og være skjermet fra støy. Oslo er en av de første byene i Europa som har pekt ut stille områder. De utpekte stille områdene er Lysakerelva, Mærradalsbekken, Hoffselva, Frognerelva, Akerselva, Hovinbekken, Alna, Ljanselva, Bygdøy, Ekeberg, Østensjø miljøpark, Hvervenbukta, Akershus festning og Slottsparken.

Rundt halvparten av byens befolkning bor nærmere enn 500 meter fra et stille område og GM ser gjerne at flere får nyte godt av stille områder.

Alnabruterminalen

KPA legger opp til at nye utviklingsområder og terminalrettet virksomhet utvikles tett på Alnabruterminalen. GM mener at Alnabruterminalen ikke må utvides, men at området heller reduseres ved areal-effektiviserende tiltak.

Konsekvensutredning

KPA legger til grunn at utbygging fører til små negative konsekvenser for miljø og samfunn. GM synes ikke at dette er begrunnet godt nok. Nye områder omregulert til grøntstruktur er svært begrenset. Det holder ikke bare med omregulering av Bånkallia. Endring av utviklingsområder til næring i dalbunnen av Groruddalen må gis føringer om grøntstruktur.

GM mener at mange av de potensielt negative konsekvensene ikke avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom planforslagets bestemmelser med krav til kvaliteten, samfunnssikkerhet og grønne verdier. Spesielt vil GM påpeke faren for leirskred i de omfattende kvikkleireområdene i Groruddalen.

GM vil fremheve at vi støtter følgende forslag:

- Bånkallia er lagt inn som grøntstruktur.
- Stadioner og idrettshaller får endret arealformål fra grøntstruktur til bebyggelse og anlegg.
- Ammerud og Trosterud tas ut av arealplanen som prioritert stasjonært område.
- Omlegging av Trondheimsveien, Økernveien og Østre Aker vei til miljøgate. Dette må medføre at grønne elementer innpasses.
- Forbud mot felling av trær, med mindre det er nødvendig for oppnåelse av regulert utnyttelse. Det må legges inn at i så fall at nye trær skal påbys plantet som erstatning.
- Nye hensynssoner for jordvern og urbant jordbruk.
- At aktivitetssoner til idrett og friluftsliv i Markas randsoner er tatt ut.
- Forslag om sammenhengende økologiske korridorer i Marka.
- KPAs ambisjon om å gjenåpne elver og bekker. Det er behov for å utvide elveskogene og gjøre disse mer robuste for å tåle større nedbørsmengder og flom..
- At Alnabruterminalen ikke utvides.
- Prinsippene for overflatevanns-håndtering.
- Forslagene til turveier, men mener at turveiene i kart T3 må gjøres juridisk bindende.
- Stille områder slik de er foreslått i kart T6

GM støtter ikke følgende forslag:

- Arealnøytralitet med avbøting, restaurering og kompensering.
- At åpning av deler av Tokerudbekken og to bekker på Furuset er tatt ut av planen.
- At 20 og 12 meters sonene ved elver og bekker er satt som minstemål. Vernesonene må kunne gjøres mer fleksible kunne med fordel vært utvidet.
- Omregulering av Huken til konsertarena. Reguleringsplanen som ble vedtatt 18.12.2019 med formål grøntstruktur, natur, friluftsmål og skiløyper må opprettholdes.
- At området som er regulert til smådyrmottak opprettholdes. Området inngår i grøntstrukturen som følger Alnaelva og som er viktig å utvikle i sammenheng med Alnaelva landskapsvernområde og må omreguleres til grøntstruktur.

- Videre utbygging av Grefsenkleiva.

FORSLAG FRA GRORUDDALEN MILJØFORUM

1. Opprettelse av et landskapsvernområde langs Alnaelva

Groruddalen Miljøforum, Alnaelvas Venner og Naturvernforbundet i Groruddalen tar initiativ til opprettelse av landskapsvernområde langs Alnaelva fra Huken til Hølaløkka. Denne strekningen ligger i sin helhet i bydel Grorud.

Viktige argumenter for dette initiativet:

- Strekningen utgjør et av Groruddalens mest attraktive tur- og rekreasjonsområder. I løpet av etterkrigstiden har denne delen av Oslo vært gjenstand for en omfattende transformasjon. Det er etter vår oppfatning av stor betydning å ta vare på gjenværende natur, nærings- og bolighistorie langs elva.
- Det er bekymringer for forurensing og utbyggingspress. Vi viser spesielt til planer for et nytt Grorud senter og etablering av smådyrsenter ved Flaen.
- Langs elva er det registrert introduksjon av fremmede, invaderende planter, samt forekomster av almesyke. Alm er en rødlistet tresort. Dette innebærer behov for en forsvarlig skjøtselsplan.
- Det er også et variert dyreliv langs elva.

I henhold til naturmangfoldsloven paragraf 36 defineres et landskapsvernområde som et «natur- eller kulturlandskap med stor økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi.» Disse kriteriene er oppfylt for det foreslåtte landskapsvernområde.

Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.

Landskapsvern er den minst strenge formen for områdevern.

I et landskapsvernområde skal alle kulturminner som preger eller har betydning for landskapet tas vare på.

I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig.

I forbindelse med opprettelsen av et landskapsvernområde skal det utarbeides en forvaltningsplan. Statsforvalteren og kommunen har delt forvalteransvar.

Det er tre eksisterende landskapsvernområder med variert omfang i Oslo: Maridalen, Blankvann og Hovedøya.

Det foreligger fyldig dokumentasjon fra Alnaelvas venner, NIVA og Miljødirektoratet.

Initiativtakerne er kjent med at det er igangsatt et tverretattlig samarbeid mellom NIVA, Bymiljøetaten, EBY, PBE og VAV for etablering av Alnaelva Miljøpark. Det bør derfor ligge godt til rette for å utvide mandatet til å omfatte et landskapsvernområde.

Etableringen av et landskapsvernområde langs Alnaelva vil være et verdifullt tiltak for fremme av folkehelse og friluftsliv i Groruddalen.

2. Utarbeide en kommunedelplan for nærnatur i Oslo

Mange innbyggere har ikke anledning til å benytte de store parkene eller Marka til rekreasjon. Nærnatur er mindre grøntområder som ligger nær boligområder og som det er enkelt å komme seg til i løpet av få minutter. Slike grøntområder er viktige for barn, eldre eller personer med funksjonsnedsettelse som ellers ikke vil kunne besøke og oppholde seg

nær naturen. Nærnaturen må ikke være veldig store områder, heller ikke i for stor avstand til boligene, men inngå i en grøntstruktur nær boligområdene.

GM forslår at KPA følges opp med utarbeidelse av en kommunedelplan for nærnatur som en oppfølgelse av kommuneplanens arealdel.